POROČILO 2. POSVETA IZZIVI PODEŽELJA (med nevladnimi organizacijami)

IZZIVI TER PREDLAGANE REŠITVE

Stičišče Središče v sodelovanju z **Zvezo slovenske podeželske mladine** pripravlja cikel predvidoma osmih posvetov med občinami in nevladnimi organizacijami z naslovom **IZZIVI PODEŽELJA** v Osrednjeslovenski regiji, ki bodo izvedeni v osmih občinah.

V ponedeljek, 29. junija 2020, ob 16.30 smo pripravili posvet v Mestni občini Ljubljana.
Posveta se je udeležilo **31 udeležencev** iz različnih organizacij, zaključki posveta pa so bili na koncu srečanja predstavljeni podžupanu MOL-a g. Dejanu Crneku.

Kot ključne izzive podeželja pa smo sicer determinirali sledeča področja:
1. Razvoj podeželja
2. Mladi kmetje
3. Aktivna participacija
4. Občinski razpisi
5. Pametne vasi
6. Dolgoživa družba

Po uvodnem delu, kjer se je predstavil projekt, kratki predstavitvi Stičišča Središča in Zveze slovenske podeželske mladine in predstavitvi aktivnosti na področju podeželja v Mestni občini Ljubljana, je sledilo delo po skupinah, kjer so bile oblikovane rešitve, ki jih udeleženci vidijo kot možnost sodelovanja med nevladnim sektorjem in Občinarji za razvoj občine in razvoj podeželja. **Na koncu je sledila predstavitev rešitev in zaključkov delavnic podžupanu Mestne občine Ljubljana g. Dejanu Crneku, ki je obljubil, da bo oddelek za razvoj podeželja, ki deluje znotraj občine poročilo skrbno preučil in predlagane rešitve, v kolikor bodo ustrezale, vključil v strategijo občine.**

MODERATORJI: Alenka Blazinšek, Anja Mager, Urška Skube, Anja Fortuna
ZAPISNIKARJI: Rok Damijan, Urška Marzidovšek, Marko Hlebec, Dominika Klavž

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

1. RAZVOJ PODEŽELJA

Na podeželju je težaven razvoj infrastrukture, ni urejenih varnih pešpoti, kolarskih poti. **Z urejanjem infrastrukture** bi se ljudi spodbudilo, da bi šli na podeželje in koristili vse usluge, ki jih podeželje nudi.

Pomembno je tudi povezovanje kmetov in potrošnikov, se je v času krize izboljšalo dojemanje, da so kmetje tisti, ki nam dajejo hrano. Začenja se razvoj, vendar ga je potrebno spodbuditi.

Eden izmed ključnih predlogov je tudi dan odprtih vrat: **predstavitev delovanja kmetijstva in dejavnosti kmetov v mesta.**

Odgovoriti je potrebno na vprašanje, kako približati podeželje mestni ljudem, saj je velik problem, da lokalni izdelki niso dovolj dostopni, za izdelke se moraš pozanimati, kdaj se bo kaj in kje prodajalo, mogoče premalo oglaševanja. **Predlagamo promoviranje lokalnih ponudnikov tudi na spletni strani občine (predstavitev ponudbe in zgodbe).**

Ohranjati je potrebno kulturno in naravno dediščino. Soočamo se z veliko birokratskimi zapleti (npr. ljubljansko barje: kdaj se lahko kosi in kdaj ne - orinitologi, dajaje omejitve konec poletja, invazivne vrste pa bi morali prej).)Na društvo pa se obračajo različni deležniki.

Ob koroni, je veliko Ljubljančanov zašlo na barje. Nekateri so se držali poti, drugi pa hodili vsi povprek. Težava so psi, ki puščajo iztrebke, ki lahko povzročijo abortuse pri živalih, ki to travo dobijo. N**aj se uredijo prostorske omejitve in možnosti.**

Ljubljana je zelo nasičena s društvi, izziv pa je še nezainteresiranost deležnikov. **Ključno je, da se društva povezujejo.**

Spodbujanje društev za organizacijo raznih tematskih dni (dan zelja, koruze, kmečki praznik) za predstavitev kmetij, kmetov in vzporedno tudi ohranjanje starih običajev)

Izobraževanja za vse deležnike, kako priti na trg ter povezo ter izmenjava znanj vseh generacij in med vsemi generacijami (tudi mednarodno).

Ljudje se ne prijavljajo na občinske razpise, ker so rezultati poimensko objavljeni. **Predlagamo, da so razpisi bolj ciljni in ciljno usmerjeni.** Npr. društvo dobi povrnjene stroške hrane, ki jih je kupilo pri kmetu. Objavljeni naj bodo anonimno.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

Dostop do internetnega omrežja starejši generaciji. **Sofinanciranje in izobraževanje.**

Aktivnosti za predstavitve starih običajev.

Predlagamo pot za izlet po okolici Ljubljane s kolesi (od kmetije do kmetije), pri tem naj opozorimo še na **pomanjkanje kolesarskih in pešpoti**, s pomočjo katerih bi privabili večje število ljudi.

Na področju turizma **debirokratizacija pri izvedbi aktivnosti.**

Pomemben pa je odnos do barja. Zato je **potrebna uskladitev deležnikov za uskladitev rabe barja**.

Da bomo vsi deležniki vedeli, v kateri fazi je kakšna pobuda, predlagamo semafor, ki se obarva zeleno, ko je pobuda udejanjena, saj se nam zdi zelo **transparentno, da se objavijo pobude in se javno predstavijo v kakšni fazi so.**

Poudarek občine naj bo tudi izobraževanje deležnikov o trženju: več aktivnosti, v smeri , kako tržiti izdelke in dejavnosti, kako oblikovat brošure, da bo to bolj vzdržno oziroma berljivo…

Ljubljana ne daje električne napeljave za Toplar. **Pobuda je, da se razširi pravilnik, za izdobavljenje elektrike.** Preučijo naj se možnosti priključka električne energije za različne tržne oblike.

Potrebno poenostaviti gradbeno zakonodajo.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

2. MLADI KMETJE

Opažamo, da pri mladih ni težava samo socialna varnost, saj se tu znajdejo bolj kot starejša generacija, večjo težavo pa predstavlja prizvok kmetijstva. Razlog, da ne ostajajo na kmetijah, je tudi osamljenost, manj družbe, in to da ne vidijo perspektive na kmetijah. Tudi vezanost na delo 24/7 je eden izmed razlogov.

Med kmeti še vedno ni veliko zavesti da se je treba povezovati in ni zavesti v skupnosti (npr. povezava vasi zaradi turizma…).

Prav tako ni zavesti pri mestnih ljudeh o pomenu kmetijstva, še vedno percepcija da kmetija smrdi, kmetje samo špricajo… in ni znanja, da kmetje vzdržujejo krajino, pomagajo živalim…

Opažamo tudi, da se kmetje prehitro vdajo in ne zagrizejo v pridobivanje dokumentacije za razpise/projekte. Pomemben razlog je seveda birokracija. Opozarjamo na izmikanje pristojnih organov in zelo nefleksibilen sistem – npr. podjetje ne more pridobiti dovoljenja za skladiščenje, ker ga pošiljajo od vrat do vrat. Težava je premalo poznavanje ljudi in razumevanje druge strani.

Država mora ločiti med aktivnim kmetom in kmetom, ki ohranja krajino. Vsaka zgodba je pomembna, vsaka kmetija ima svojo zgodbo, ki je zanimiva in predvsem pomembna na svoj način. Vsaka kmetija potrebuje sebi drugače pisane ukrepe.

Ljubljana je zelena prestolnica, žal se vsi ne zavedajo da znotraj Ljubljane obstajajo tudi kmetije. Ponuja pa idealno priložnost za prodajo, ker je kupna moč velika.

Izziv za mlade kmete na je velik začetni kapital ter prenos kmetije. Kjer kmetija predstavlja sekundarni vir dohodka, se pogosto v njo ne investira. Vprašamo se, kaj bo na dolgi rok s temi kmetijami. Naj kot primer navedemo kmetije na področju ljubljanskega barja. Potrebno je odgovoriti na vprašanje katere dejavnosti bi bile primerne.

Ključen je dohodek na kmetiji in socialna varnost (kmečke pokojnine so namreč zelo nizke).

Razpisi so v veliki meri (predvsem na nacionalni ravni) pisani za velike kmetije, zato se manjše kmetije v njih ne najdejo.

Pomembno je, da MOL določi strategijo kmetijstva na tem območju.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

Za razvoj in ohranitev kmetij je ključno tudi individualno delo s kmeti (naloga svetovalne službe).

Predlagamo sofinanciranje prenosa dobrih praks (ogledi dobrih praks, obiski kmetij…).

MOL gre na podeželje: predstavitev kmetij, proizvodov potrošnikom, dnevi odprtih vrat in podobne aktivnosti.

Predlagamo še tržnico Mladih kmetov (v sklopu Odpte kuhne ali eno soboto v mesecu)

K rešitvi izzivov bi doprinesla tudi **blagovna znamka Mladi kmet (iz ljubljanskega podeželja**).

Spodbujanje povezovanja (mladih) kmetov s strani občine – pri trženju (enoten odkup in prodaja) in na ostalih področjih. Eden izmed načinov je tudi **združevanje pod Lokalno akcijsko skupino in/ali kot korporativa** (z dodatno zaposlitvijo, kjer skrbijo za birokracijo, povezujejo in tržijo, prijavljanje na razpise. Občina lahko pripomore k sofinanciranju, poskrbi za birokracijo za prvi dve leti.

Predlog spletnih platform – povezovanje med kmeti in javnimi zavodi ipd. Ljubljana je avtonomna, zato bi lahko imela tudi svojo spletno platformo, spletno tržnico.

Občina lahko sama dvigne obseg naročanja lokalne ekološke hrane in s tem postavi zgled in standard tudi na državni ravni.

Primer dobre prakse je Vila Podvin, kjer so se z lokalnimi kmeti se dogovorili, da odkupijo proizvode, zato je tudi zagotovljena proizvodnja (ker je zagotovljen odkup).

Spodbujanje inovativnosti in znanja.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

3. AKTIVNA PARTICIPACIJA

Smo v občini, kjer je vse centralizirano. **Želimo decentralizacijo – podeželske krajevne skupnosti potrebujejo več avtonomnosti.** To bi prebivalce spodbudilo k aktivnejši participaciji.

Predlagamo vaške centre, kamor bi pripeljali napredne tehnologije. Že sedaj je problem da se manjše poslovalnice na podeželju kot so pošta, banka… zapirajo. Tega bo še več. **Potrebujemo vaške centre, kjer bi se ljudje družili** (npr. vaški plesi, ostali dogodki…).

Povezovanje znotraj vasi pod skupno blagovno znamko, da bo le ta vas za turiste bolj zanimiva.

Občutek imamo, da ni prave vizije za razvoj ljubljanskega podeželja, kjer so zelo različne potrebe, a imamo občutek, da se vse meče v isti koš. Zavedamo se, da pobude morajo priti od ljudi, a ne pridejo, zato tudi občine ne vedo kaj se rabi. **Predlagamo več komunikacije in delavnic na terenu.**

Mladi kmetje se težko vključujejo v lokalne skupnosti in vplivajo na odločevalce, zaradi pomanjkanja časa, interesa, ni mogoče najti nekoga, ki bi vlekel stvari naprej, primanjkuje samoiniciative. Zato je zelo pomembno, da se gradi na opolnomočenju kmetov.

Poraja se polemika, da je politično udejstvovanje je največja moč za pristopanje do deležnikov za doseganje ciljev in želja. Društva so »sredstvo« za izpolnjevanje ciljev in želja

Participatorni proračun – odvisno kako je speljano. Npr. Idrija – krajevne skupnosti dobijo denar in se odločijo kaj bodo naredili s tem denarjem. Nekatere četrtne skupnosti znotraj občine imajo velik proračun, a so sami sebi namen, ni ustrezno razdeljeno. **Če bi se ustrezno razdelil proračun glede na prebivalce, bi lahko četrtne skupnosti po svoje razporedili denar.** Težava pri LAS-ih je merjenje moči posameznih občin in bodo dali večji poudarek na kmete/podeželje ene občine in ni uravnoteženo med občinami.

Izpostavljeno naj še, da je slaba informiranost ljudi na podeželju o kakšnih razpisih. Dobra praksa občine bi bilo **pisno obveščanje o razpisih**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

4. OBČINSKI RAZPISI

Izpostavljeno je predvsem, da »niso na tekočem« (lokalni časnik, spletna stran, svetovalna).

Ker je veliko organizacij se denar močno porazdeli in je do sredstev težko priti.

Predlagamo tematske razpise: npr. na področju okolja, trajnostnega razvoja...

Razpisi naj so jasni in namenjeni ciljnim skupinam.

Predlagamo razpise za povezovanje društev.

Predlagamo tudi razpis za ohranjanje dediščine (da se ohranijo običaji. Npr. kakšni so bili jedilniki, za dan košnje.

Predlagamo tudi **razpis za medgeneracijsko sodelovanje**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

5. PAMETNE VASI

Ukinjajo se pošte in banke, dogaja se centralizacija države (predrago vzdrževati plače na podeželju). Kar je težava za starejše in tiste, ki nimajo izpita (ne sme se ukinjati to , kar že obstaja na podeželju). **Predlagamo razširitev ponudbe**: pošte z večjo ponudbo (kopirnice, wifi, internet, druge ponudbe).

Še enkrat naj izpostavimo izgubo delovnih mest na podeželju (vrtci, banke, pošte). Ljudje grejo v večja mesta. **Ključno je spodbujanje teh ustanov na način ureditve javnega prometa s slabimi povezavami.**

Urejanje kanalizacije. Šele nato »pametne vasi«.

Kulturni domovi se ne obnavljajo, ni aktivnosti, mirujejo – ni vsebine in to ne pritegne ljudi. **Treba najti nove aktivnosti** (npr. kino).

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.

6. DOLGOŽIVA DRUŽBA

Vsi se zavedamo pomembnosti medsebojnih odnosov in potrpljenja, vendar je potrebno še veliko postoriti, kar je odgovornost vseh nas.

Še vedno velikokrat mlajša generacija skrbi za starejšo, tudi finančno. Delo s starejšimi, vzame energijo in čas.

Potrebno je nakazati rešitve, **kako bolje medgeneracijsko sodelovati**. Tudi znotraj društva in tistih ki želijo varovati naravo in to so ti, ki želijo imeti koristi od narave (kmetije). Vidi se velik konflikt interesnih skupin.

Pomoč pri predstavljanju in trženju aktivnosti društev za večjo participacijo udeležencev vseh generacij.

Pobuda, da se organizira aktivnosti za ohranjanje slovenskega jezika in ljudskega izročila.

Pobuda za oddelčno sodelovanje:

- Kultura
- Socialno varstvo
- Zavod turizem Ljubljana
- Predšolsko vzgojo in izobraževanje
- Kmetijstvo in urbanizem

Predlagamo tudi »Kulturni dan«: medgeneracijsko sodelovanje je obujanje kulturne dediščine.

Razmisliti velja o tehničnem pouku, kjer bi mladim znanja prenašala društva, ki imajo ta znanja.

Prenos raznolikega znanja članov društev na mlade.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
Aktivnost sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij 2019 – 2023.